

قابل توجه: خونریزی از بینی، کبودی دور چشم‌ها و یا در پشت گوش‌ها از علائم شکستگی قاعده جمجمه است.

مراقبت‌های لازم برای بیماران ضربه به سر در منزل:
داشتن استراحت کافی براساس دستور پزشک و بالا بردن زیر سر لبزایه 30 درجه در منزل بهتر است رعایت گردد.

از مصرف غذاهای سنگین در چند روز اول خودداری شود. داروهای داده شده در زمان مناسب به طور منظم استفاده شود. از انجام ورزش‌های سنگین که احتمال ضربه به سر را افزایش می‌دهد، تا 2 هفته خودداری شود.

در صورتی که بخیه روی پوست سر دارند، حداکثر 1 روز درمیان پانسمان تعویض و پس از 7 روز بخیه‌ها کشیده شود. حداکثر پس از 15-10 روز بیماران با صدمات شدید به سر، جهت درمان نیاز به بستری در بخش مراقبت‌های ویژه مغز و اعصاب بیمارستان دارند. جهت درمان بعضی از خونریزی‌های مغزی نیاز به اعمال جراحی و تخلیه لخته می‌باشد و تعداد زیادی از این بیماران مدت‌های طولانی نیاز به مراقبت‌های حمایتی و ویژه در مراکز درمانی دارند و برای ادامه حیات در منزل، نیاز به آموزش از طرف سیستم و پرسنل درمان به همراهان این بیماران باید برآورده گردد.

مراقبت در هنگام تشنج:

اطراف بیمار را خلوت کنید.

وی را از دید افراد کنجکاو دور نگاه دارید.

در صورت امکان، بیمار را روی زمین قرار ده‌ید. سر را با استفاده از یک بالش محافظت نموده و از بروز آسیب پیشگیری نمایید.

لباس‌های تنگ که بر بدن فشار وارد می‌آورند را باز کنید. هر نوع اسباب و اثاثیه که در منزل ممکن است هنگام بروز تشنج به بیمار آسیب برساند جابجا کنید. برای کاهش احتمال گازگرفتگی زبان و لب‌ها از یک وسیله نرم بین دندان‌ها استفاده کنید. هرگز سعی نکنید فک‌های بیمار را که در اثر اسپاسم بهم فشرده شده‌اند به زور باز کنید و چیزی بین آنها قرار ده‌ید. نتیجه چنین عملی می‌تواند شکستن دندان‌ها و آسیب دیدگی زبان و لب‌ها را به دنبال داشته باشد. هیچ کوششی در جهت مهار یا محدود کردن حرکات بیمار در خلال تشنج نباید صورت گیرد. در صورت امکان بیمار را به یک پهلو خوابانده و سر وی را اندکی به طرف جلو خم نمایید تا زبان به سمت جلو متمایل شود.

نکته مهم در رابطه با رژیم غذایی:

اگر شما داروی ضدصرع یا فنوباریتال، فنی تونین یا پیریمیدون استفاده می‌کنید، حتماً مکمل ویتامین D را مصرف کنید تا موجب نرمی و شکنندگی استخوان‌هایتان نشود.

تا زمانی که تشخیص قطعی نشده است، نباید هیچ‌گونه دارویی به فرد داد و بیمار باید تا زمانی که خطر رفع نشده است، در رختخواب استراحت کند.

اگر پس از وارد شدن ضربه به سر، شاهد بروز علائمی مثل حالت تهوع، سردرد و تپش قلب شدید، سریعاً به پزشک متخصص مغز و اعصاب مراجعه کنید.

گرد آوری: نسرين زعفرانچی

در صورت نیاز به سایر مطالب آموزشی اسکن نمایید

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

آموزش پس از ترخیص به بیمار

ضربه مغزی

کارگروه آموزش به بیمار بخش نوروسرجری

کد سند: EM-EP-100

تاریخ تدوین: پاییز 1403

تاریخ ابلاغ: پاییز 1403

بیماران ضربه به سر چه کسانی هستند؟

سر، شایع ترین محل وارد آمدن صدمه بوده و ضربه به سر، شایع ترین علت بستری و مرگ و میر (40 تا 50٪) بیماران تصادفی می باشد. شایع ترین نوع صدمات به سر را تصادفات رانندگی و سقوط از ارتفاعات تشک می دهند و همچنین تعداد زیادی که جان سالم به در می برند دچار عوارض ماندگار عصبی می شوند که با شناخت نوع صدمات احتمالی و برخورد صحیح و سریع با آنها می توان این عوارض را به طور چشم گیر کاهش داد. 56٪ موارد مرگ و میر حاصل از ضربه به سر در اثر ضایعات موضعی و 24٪ موارد دیگر ضایعات منتشره مغزی است.

شرح بیماری ضربه به سر:

آسپ به سر عبارت است از ضربه به سر همراه یا بدون کاهش هوشیاری یا سایر علائم قابل مشاهده. بسته به ماهیت ضربه: زخم های باز همراه با خونریزی و زخم های بسته با ایجاد خونریزی مخفی می باشد.

صدمات به سر به سه دسته تقسیم می شوند:

1- آسپ به پوست سر

2- شکستگی استخوان جمجمه

3- صدمات نسج بافت مغز

علائم شایع

علائم ضربه به سر به گستردگی صدمه بستگی دارد ولی تورم در محل صدمه دلیلی بر وخامت صدمه نمی باشد. خواب آلودگی یا گیجی و منگی، تهوع و استفراغ مکرر تاری دید، اشکال در صحبت کردن، ضعف عضلانی، هم اندازه نبودن مردمک ها، کاهش هوش یاری موقت یا طولانی، فراموشی، تحریک پذیری، سردرد و خونریزی از بینی و گوش از علائم شایع ضربه مغزی است.

علل ایجاد ضربه به سر

تصادفات رانندگی، سقوط از ارتفاع، اصابت گلوله یا اجسام نوک نیز، زمین خوردن، برخورد اجسام سنگین به سر.

عوامل افزایش دهنده خطر در صدمه به سر

مصرف الکل و داروهای روان گردان، موتورسوار ی یا دوچرخه سواری بدون کلاه ایمنی، ورزش های خطرناک مثل بوکس، اختلالات صرع و تشنج، عدم استفاده از کمربند ایمنی در هنگام رانندگی، مصرف داروهای خواب آور در هنگام رانندگی.

روش های تشخیصی

از روی علائم ظاهری بیمار که در علائم شایع ذکر شد، شکستگی های جمجمه از روی گرافی ساده سر تشخیص داده می شود. انجام سی تی اسکن یا تصویر گرافی سه بعدی مغز که خونریزی های داخل مغز را نشان می دهد.

عوارض ایجاد شده به دنبال صدمه به سر عبارتند از:

خونریزی های مغزی، تورم در بافت مغز، تکان مغز، تشنج، شکستگی استخوان جمجمه، عفونت در بافت مغز، محل پارگی پوست یا شکستگی استخوان.

روش درمان

1. تحت نظر گرفتن بیماران تروما به سر به مدت 24 ساعت در صدماتی که علائم شدید دارند.
2. در صورت صدمات خفیف با تشخیص پزشک، بیمار به منزل فرستاده شده و آموزش های علائم هشدار به بیمار و همراهان داده می شود تا در صورت بروز علائم، مجدداً به اورژانس مراجعه کنند.

علائم هشدار شامل:

- 1- خواب آلودگی شدید و منگی غیر طبیعی
- 2- در صورتی که بیمار از خواب بیدار نشود
- 3- استفراغ های مکرر
- 4- تار ی دید
- 5- تشنج
- 6- خونریزی یا تراوش مایع شفاف از بینی و گوش ها
- 7- سردرد شدید و مداوم که به استامپینوفن جواب ندهد.

